

VIOSIKERTOMUS KAUELTA 01.10.2024 - 30.09.2025

Ylläksen Ystävät ry:n (Yyry) tarkoituksena on kunnioittaa ja vaalia Ylläksen alueen ainutlaatuista luontoa ja tunturimaishuonaa sekä edistää alueen omaleimaisuuden säilymistä. Lisäksi tavoitteena on kehittää seudun elinvoimaa yhteistyössä Ylläksen alueen toimijoiden kanssa kestäväällä tavalla ja vastuullisesti. Yhdistys edistää erityisesti Ylläksen vapaa-ajan asukkaiden ja muiden Ylläksen ystävien yhteisöllisyyttä ja yhteisiä etuja.

Päättynyt vuosi oli Yyryn 21. toimintavuosi. Tilikauden aikana yhdistys piti yhteyttä toiminnan kannalta relevantteihin sidosryhmiin sekä palveli jäsenistöään mm järjestämällä yhteisöllisyyttä edistäviä tapahtumia. Tämä sai myönteistä julkisuutta ja lisäsi kiinnostusta jäsenyyteen.

Yhdistys on saavuttanut tunnustetun aseman Ylläksen alueen vaikuttajana. Yhdistys pyrkii edelleen vahvistamaan tätä asemaansa osallistumalla aktiivisesti ja rakentavasti Ylläksen ja sen ympäristön kehittämiseen.

1. YLEISHALLINTO JA RAHASTONHOITO

Vuosikokouksessa erovuoroiset Katri Isotalo, Markku Piippo, Ilari Rautio, Jukka Reunanen ja Tarja Virmala valittiin uudelleen sekä Keijo Haavikko uutena jäsenenä hallitukseen kaksivuotiskaudeksi. Yrjö Wichmann luopui kesken kauden hallituksen jäsenyydestä.

Vuosikokous kutsui yhdistyksen perustajan ja pitkäaikaisen puheenjohtajansa Marja Ramm-Schmidtin Yyryn kunniapuheenjohtajaksi.

Hallitukseen kuuluivat toimikaudella Katri Isotalo (viestintä), Keijo Haavikko (yritysyhteistyö), Mirja Kinnunen (sihteeri ja rahastonhoitaja), Markku Piippo (puheenjohtaja), Ilari Rautio (jäsenprosessi ja digitalisaatio), Jukka Reunanen (kaavoitus ja julkiset kehittämishankkeet) ja Tarja Virmala (yhteisötoiminta, varapuheenjohtaja). Hallituksen ulkopuolisina asiantuntijoina toimivat kaivoksen edunvalvonnassa Marja Ramm-Schmidt ja Leif Ramm-Schmidt sekä infran kehittämisen ja kunta-asioiden osalta Timo Virmala.

Hallitus kokoontui toimikauden aikana seitsemän kertaa (23-24...29-25). Varsinaisten kokousten lisäksi hallitus piti yhteyttä WhatsApp-ryhmänä sekä sähköpostitse.

Toimikauden alkaessa 1.10.2024 yhdistyksen tilillä oli käteistä rahaa 4 036,79 € ja kauden päättyessä 30.09.2025 tilillä oli 9 181,86 €. Tuloja toimikaudella oli yhteensä 16 849,85 €. Tulot ovat kertyneet pääosin jäsenmaksuista. Mukana on myös yrityksiltä saatua tukirahoitusta lasten Riemuhiihtojen järjestämiseksi sekä aikaisemmin maksettujen oikeudenkäyntikulujen palautus myönteisen KHO ratkaisun myötä. Toimikauden kulut olivat 11 704,78 €, joten ylijäämää syntyi 5 145,07 €.

Jäsenmaksu oli toimikaudella 30 € per henkilöjäsen tai 50 € per perhejäsenyys (samassa taloudessa ja osoitteessa asuvan perheen jäsenet).

Yyry on aiempina vuosina kerännyt kannatusmaksua kaivosasian edunvalvontaan. Päättäneellä toimikaudella jäsenistöltä ei kerätty kannatusmaksuja. Sen sijaan yhdistys maksoi omista varoistaan kaivoksen edunvalvontaan liittyviä asiantuntijakuluja 2 366,07 euroa.

2. YHTEISÖTOIMINTA

Ylläksen Ystävien 20-vuotisjuhlaa vietettiin pitkin vuotta 2024 ja valokuvakilpailu jatkui vuoden 2025 puolelle, jolloin valittiin Kaamos-sarjan voittaja sekä koko vuoden parhaat valokuvat.

Ylläksen Ystävät 20 vuotta -juhlaseminaari pidettiin Äkäshotellin auditoriossa 27.12. Tilaisuuden pääpuhujina olivat riistabiologi, kirjailija Keijo Taskinen ja Luoteis-Lapin päätoimittaja Milla Salo. Keijo Taskinen puhui otsikolla Kolme katsetta Ylläksen luontoon ja Milla Salo Kahtiajakautunut kunta - paikallislehden näkökulmia

Kolarin kehityksestä. Lisäksi kuultiin Leif Ramm-Schmidtin ajankohtaiskatsaus Hannukainen Miningin kaivoshankkeeseen. Tilaisuuden puheenjohtaja oli Tero Kekki. Paikalla oli 91 osallistujaa.

Valokuvakilpailun palkituista kuvista järjestettiin näyttely Lehon torpassa 17.2.-31.3.2025. Näyttelyn avajaiset pidettiin 16.2.2025 yhteistyössä Navettagallerian kanssa. (Esillä oli myös AittaPuttiikin taidekäsitöitä.) Valokuvanäyttely siirtyi Meän Galleriaan 7.4. ja oli auki huhtikuussa ja kesäkuussa.

Pääsiäisen Ystävättilaisuus pidettiin lankalauantaina 19.4. pääpuhujana Kittilän Särestömuseon johtaja Anne Koskamo. Hän puhui aiheesta Näin herää karhukoiras kevääseen, joka viittasi taiteilija Reidar Särestöniemen syntymän 100-vuotisjuhlanäyttelyyn. Hotelli Saagaan Ylläsjärvelle saapui 80 osallistujaa. Ruskan Ystävättilaisuudessa 17.9. Äkäslompolon koululla kuultiin tulevaisuudentutkija Hanna Lakkalaa, joka pyrki vastaamaan kysymykseen: "Mitä kaikkea sellaista voisi olla, mitä emme vielä kykene näkemään?" Kahvitarjoilun 104 vieraalle järjesti Äkäslompolon Läppien vanhempainyhdistys. Kaikissa Ystävättilaisuuksissa kuultiin Ylläksen Ystävien ajankohtaiset asiat, kaivoshankkeen tilanne sekä kaavoitusasiat ja lopuksi kumppanipuheenvuoro.

Ylläksen Ystäväksi 2025 valittiin Kåre Lagerbohm. Yyry muistaa vuosittain Ystävänpäivänä helmikuussa kunniamaininnalla henkilöä, joka on erityisen ansiokkaasti vaalinut Ylläksen ainutlaatuisuutta ja elinvoimaa.

Lasten Riemuhiihdot hiihdettiin hiihtolomaviikoilla Luontokeskus Kellokkaan alueella. Osallistujamäärä oli edellisen vuoden tapaan kiitettävä: viikolla kahdeksan oli 99, viikolla yhdeksän 67 ja viikolla kymmenen yli 100 kilpahiihtäjää. Kilpailunjohtajana toimi Kåre Lagerbohm, mitalit lahjoitti Hettula Oy, kilpailua tukivat MediYlläs ja CustomSki, ja suklaapatukat myi kumppanihintaan Jounin Kauppa. Äänentoistovälineet saatiin lainaksi Kolarin kunnalta ja yhteistyötä tehtiin myös Ammattiopisto Luovin kanssa. Riemuhiihdot saivat hyvin näkyvyyttä Kuukkelissa, joka lähetti videokuvaa sosiaaliseen mediaan kaikista kilpailuista ja julkaisi tulokset printtilehdessä.

Kevätpäivän tasauksena järjestettiin jäsenille Valon vastaanottajaiset -tunturihiihtoretki ja syyspäivän tasauksena Jäähyväiset valolle -melontaretki Äkäsjöelle. Suunniteltu Yöttömän Yön melontaretki jouduttiin sääolosuhteiden vuoksi peruuttamaan.

Ylläksen Ystävät ja Ylläs-Levi Hiihto tekivät yhteistyötä siten, että Ylläksen Ystävät osallistui tapahtuman talkoisiin ja jäsenet pääsivät hiihtämään puoleen hintaan. Ylläksen Ystävät vahvisti Äkäslompolon Läppien talkoojoukkoja molempina kilpailupäivinä päivinä.

Ylläksen Ystävien Facebook-ryhmän seuraajamäärä kasvoi yli 3000:een.

3. JÄSENPROSESSI JA DIGITALISAATIO

Toimikauden alkaessa yhdistyksessä oli 703 vuosimaksun maksanutta jäsentä. Toimikauden päättyessä jäsenmäärä oli 732, eli kauden nettolisäys oli 29. Toimikauden aikana vuosimaksun jätti maksamatta 41 (laskuja yhteensä). Yhdistykseen liittyi 94 uutta jäsentä. Toimikauden aikana jäsenyyttä haki 135 henkilöä, joista 41 oli kauden päättyessä vielä hyväksymättä. Edellisenä vuonna lanseerattu kampanja "Jos liityt loppuvuodesta niin samalla maksulla katat myös seuraavan vuoden jäsenmaksun" toi vuoden 2024 lopulla ison määrän uusia jäseniä. Sama näyttäisi toistuvan tänäkin vuonna.

Pöytäkirjojen digitaalinen allekirjoitus otettiin käyttöön.

Google forms -kaavake oli havaittu toimivaksi ratkaisuksi valokuvakilpailun valokuvien ja tietojen keräämiseen. Vuoden 2025-26 valokuvakilpailun kuvien lähetyksen kaavakkeen pohjana käytetään juhluvuonna käytettyä forms-pohjaa.

Vuoden 2026 kalenterin myyntipaikaksi valikoitui sumup (<https://www.sumup.com>), jonka sivustolle perustettiin verkkokauppa kalenterien myymiseksi.

Yhdistykselle hankitun streemaus-kameran käytössä on ollut haasteita ja sen käyttöä pitää edelleen edistää.

4. YRITYSYHTEISTYÖ

Yyry tekee yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa kahdella tavalla:

- Hankekumppanit tukevat yhdistyksen toimintaa lahjoittamalla palkintoja mm. kilpailuihin ja arvottavaksi jäsenmaksunsa ajallaan maksaneiden jäsenten kesken.
- Jäsenetukumppanit myöntävät yhdistyksen jäsenille erilaisia etuuksia, lähinnä alennuksia tuotteistaan ja palveluistaan.

Jäsenetukumppanit sekä heidän myöntämänsä jäsenetuuudet esitellään yhdistyksen kotisivuilla linkkeineen. Kullakin on vuorollaan tilaisuus esittäytyä Ystävätalaisuuksien ns. Kumppanivartissa. Kaikki kumppanit on tuotu esille myös Facebookissa.

Yhdistyksen kumppanit toimikaudella: Äkäslompolo Sport Shop, Sport Corner Ylläs, Jemes Sport, Ylläshumina, Poro ja Rouhe, Safartica (Ylläsrinne ja Lake Hotel), Alava Shop, Tunturikaluste, Kuerkievari, Tunturi Flow, Ylläs Experiences, Nuova Work, Lapland Hub, Tunturi-Lapin Paino, Lapland Productions (Ylläs-Levi), Ylläksen Vaellushevokset, Ylämäkialamäki, Lapland Hotels, Kuukkeli, Custom Ski, MediYlläs, Hettula, Sisu Outdoor ja Ollikaisen Hirsirakenne.

Alueen yrittäjien kanssa tehtiin yhteistyötä ja saatiin tukea Lasten Riemuhihtojen järjestämiseen. Alueen yrittäjille myytiin myös mainostilaa vuoden 2026 kalenteriin. Ylläsjärven kyläyhdistyksen ja Kolarin Yrittäjien kanssa pidettiin palaverit. Kyläyhdistyksen kanssa sovittiin yhteisistä askelmerkeistä vuodelle 2026. Paikallisten yrittäjien lisäksi pidettiin yhteyttä yrityksiin, jotka voivat edesauttaa paikallisia toimijoita ja samalla tuoda uusia mahdollisuuksia niin yhdistyksen jäsenille kuin alueen muille toimijoille.

5. VIESTINTÄ

Toimikaudella lähetettiin Yhdistysavaimen kautta sähköpostitse 9 jäsenkirjettä. Paikallismedialle lähetettiin noin 20 tiedotetta, joista osa hieman laajemmalla jakelulla. Valokuvakilpailu ja lasten riemuhihdot saivat runsaasti näkyvyyttä Kuukkelissa ja Luoteis-Lapissa, myös muut aiheet erityisesti Kuukkelissa.

Valokuvakilpailun voittaja julkistettiin helmikuussa 2025 näyttelyluettelon kera.

Juhlavuoden päätösseminaariin joulukuussa 2024 laadittiin "Teesit Ylläksen puolesta". Tammikuussa 2025 laadittiin ensimmäinen kumppanikirje yhdistyksen tukijoille ja yhteistyökumppaneille. Tarkoitus on lähettää kumppanikirje vuosittain tammikuussa. Syyskuussa laadittiin ohjeet vastuulliseen liikkumiseen Ylläksen luonnossa.

Myös yhdistyksen verkkosivujen kautta on tiedotettu mm. yhdistyksen tilaisuuksista, valokuvakilpailun tuloksista, kaivos- ja kaava-asioista, mahdollisuudesta asua Kolarin kunnassa vakituisesti, uusista kumppaneista, turvallisuusohjeista mökin vuokraajille, kunniapuheenjohtajan valinnasta ja vastuullisen liikkumisen ohjeista. Verkkosivuilla julkaistiin valokuvakilpailun parhaat kuvat ja koko vuoden voittajat sekä Ystävätalaisuuksien aineistot esitystiivistelmineen. Jäsensivuille on saatu runsaasti lisää kävijöitä. Toimikaudella sivuilla käytiin 38 300 kertaa, kun edellisen kauden kävijämäärä oli 26 000. Molempina vuosina huippu oli lasten hiihtokisojen aikaan. Myös Ystävätalaisuuksien jälkeen on selkeät kävijäpiikit.

6. SIDOSRYHMÄSUHTEET

Toimikauden aikana yhdistys on jatkanut yhteydenpitoa yhdistyksen tarkoituksen toteuttamisen kannalta keskeisiin sidosryhmiin. Näitä ovat Kolarin kunta, Ylläksen Markkinointi Oy (Visit Ylläs), Metsähallituksen Luontopalvelut, Ylläsjärven ja Äkäslompolon kyläyhdistykset, tunturikylien koulujen vanhempainyhdistykset, sekä Kolarin Yrittäjät.

Yyry:n edustajat tapasivat huhtikuussa kunnanjohtajan sekä kehitysjohtajan. Keskustelun aiheena oli tekeillä oleva osayleiskaava Ylläs III sekä alueiden käytön ns. Master Plan.

7. KAAVOITUKSEN JA JULKISTEN KEHITTÄMISHANKKEIDEN EDUNVALVONTA

Kaivoskaava-asiassa KHO:n päätös 30.4.25 oli kielteinen, ja Kolarin kunta on valittanut päätöksestä.

Osayleiskaavamuutoksen Ylläs III:n ehdotusvaiheen käsittely on kesken. Kunta on täydentänyt todettuja puutteita, mutta vuonna 2025 ei ole tapahtunut julkistettua edistymistä.

Ylläksen Ystävät on jättänyt lukuisia pyydettyjä mielipiteitä ja lausuntoja kaavoitushankkeisiin vuosien 2024 ja 2025 aikana. Kannanotoilla on ollut vaikutuksia kaavoitusprosessien edetessä, mutta suurimmaksi osaksi ko. kaavamuutokset ovat kesken. Myös tehtyjä rakennuslupapäätöksiä on seurattu, mutta niiden kohdalla kunta on muuttanut toimintatapaansa: Lupapisteen kautta ei enää saa liitesuunnitelmia suoraan katseltavaksi, vaan ne pitää tilata Kolarin kunnan kirjaamosta maksua vastaan. Tämä luonnollisesti hankaloittaa mahdollisia valitusajan kannanottoja.

Hankalinta on ollut todeta Kolarin kunnan suhtautuminen Maakuntakaavan, voimassaolevan (Ylläs II) osayleiskaavan sekä asemakaavojen määräyksiin, joissa on pyritty suojelemaan Äkäslompolon kyläyhteisön ainutlaatuista miljöötä sekä sen maisemanäkymiä tuntureille ja järvelle. Tämä koskee sekä kaavoja että rakentamislupia. Esimerkiksi kesällä 2025 alkoi iso rakennustyömaa kylän keskustassa osoitteessa Sivulantie 4, jolle oli myönnetty rakentamislupa hyvin lyhyellä käsittelyajalla. Kiinteistön naapureita oli kuultu, mutta kielteisiä kannanottoja ei ollut huomioitu. Hanhikiven ydinvoimalahankkeen työmaan kaksikerroksisia ja 60-metrisiä asuntolaparakeja ollaan pysyvästi siirtämässä perinteikkään lapinkylän keskeiselle paikalle vastoin eri kaavojen kylämäisyyttä ja maisemia huomioivia määräyksiä. Toimintaympäristö alueella tulee näin muuttumaan ratkaisevasti.

8. KAIVOSHANKKEEN EDUNVALVONTA

Edunvalvonta Hannukaisen kaivoshankkeessa jatkui edellisten vuosien tapaan. Ylläksen Ystävät on osallistunut Sakari Niemelän asiantuntijapalvelun kustannuksiin Ylläksen alueen muiden toimijoiden kanssa ainoastaan, kun siitä on erikseen sovittu ja kustannusarvio on saatu. Yleinen huomio on, että kaivoshanke on viimeaikaisten viranomaispäätösten ja tuomioistuinten ratkaisujen johdosta joutunut huomattaviin vaikeuksiin.

Korkein Hallinto-oikeus myönsi valitusluvan ja käsitteli Kolarin kunnan valituksen Vaasan Hallinto-oikeuden päätöksestä. Ratkaisullaan 9.4.2025 KHO totesi kaivoskaavan lain vastaiseksi. KHO vahvisti erityisesti HaO:n näkemyksen siitä, että kaivoksen vaikutuksia ei ollut selvitetty riittävästi, eli ei voida varmistua siitä, että Hannukaisessa voi asua terveellisesti ja turvallisesti. Kolarin kunnanhallitus ei ole päättänyt jatkotoimenpiteistä. Hannukainen Mining on ilmoittanut, että hanke jatkuu.

Hannukainen Mining ei ole vielä jättänyt ympäristö- ja vesitalouslupahakemustaan, vaikka niin piti tapahtua vuoden 2025 alkupuolella. Osasyynä tähän on ilmeisesti Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 9.4.2025.

Hannukainen Miningin kaivoslupahakemus on vireillä Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa (TUKES), mutta kaivoslupapäätöstä ei ole tehty. TUKES järjesti 3.12.2024 kaikille avoimen kuulemistilaisuuden, jossa Yyryn edustajat olivat läsnä. Ylläksen toimijat ovat jättäneet TUKES:ille useita kirjelmiä, joissa viestinä on, että kaivoslupahakemus on vanhentunut ja se pitää kuluttaa uudelleen.

Kaunis Iron AB:n hankkeeseen Ruotsin Pajalassa liittyen Svean Hovioikeus kumosi käytännössä kaikki valitukset päätöksellään 13.5.2025. Asianosaiset Suomen puolella päättivät jättää valituksen Ruotsin Korkeimpaan oikeuteen. Asianosaiset ovat: Äkäslompolon Osakaskunta, Kolarin Vesialueen Osakaskunta, Tornion-Muonionjoen ja rannikkoseudun kalatalousalue ja Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry. Sakari Niemelä laati valituskirjelmän, ja Leif Ramm-Schmidt laati tähän asiantuntijalausuntonsa. Yyry ei ole tässä asianosaisena eikä tästä aiheutunut Yyry:lle kustannuksia. Ramm-Schmidt seuraa edelleen aktiivisesti kaikkea, mitä kaivosrintamalla tapahtuu.

Tampereella lokakuun 30. päivänä 2025

Hallitus